

31 AASTAT RAKVERE LINNA VABASTAMISEST FAŠISTLIKUST OKUPATSIOONIST

V. Kulikov elab praegu Vitebski oblastis Polotski linnas Karl Marx'i puisteele majas nr. 7. Töötab varumisinспекtorina. Suure Isamaasõja raskeil aastail sõdis ta fašistlike röövvalvujate vastu. 1944. aasta sügisel võitles ta oma polgu kooseluse Eestimaa vabastamise eest. 20. septembril tärises V. Kulikovi automaat Rakvere linna tänavail, külvates surma veel siia jäänud vaenlase ridadesse. Kuidas see kõik oli, sellest räägibki V. Kulikov allpool.

• • •

Meie väeosa suundus vaenlast jälitades mööda Leningradi maanteed Tallinna poole. Lankusime Narvast 19. septembril. Pidasime lahinguid mitmes asustatud punktis ja jõudsimme sama päeva õhtuks Kõhtla-Järvele. Järgmise päeva hommikul jätkasime vastase jälitamist. Sõitsime ühe vana autoga. Enne Rakveret ületasime oja, mille nime kahjuks ei mäleta (Sõmeru oja — toim. märkus). Kaldal seisid mõned tankid ja autod, sest sakslased olid siia õhku lasknud. Seda oli tehtud alles hiljuti. Teisel pool kaldal lamas maas surnud sakslane. Ilmselt ei jõudnud ta õigel ajal ära joosta Kaldal ja jõe põhi olid soised. Isegi tankid ei läinud vette. Tuli oodata sapööre.

Peagi jõudis kohale lahtine «Willys», mille rooli taga istus Teise Löögiarmee kahurväe ülem polkovnik Petrov. Koos temaga oli autos veel kolm polkovnikut, automaadid rinnal. Petrov tundis meid ära ja ütles: «Järgnege mulle, hruštševlased.» (meie polgu komandör oli alampolkovnik Hruštš). Ärge ainult maha jääge. Siin lähedal on raudteesid, ehk saame seal üle.» Sild oli terve. Liiprite peale olid pandud laud ja me ületasime jõe. Jätkasime teed Rakvere suunas. Teel võtsime vangid kolm vaenlase sõdurit. Arvasime, et Rakveres on veel sakslased ja sellepärast sõitsime ettevaatlikult. Peagi veendusime, et see oli asjatu kahtlus. Lõuna paiku jõudsimme linna. Peatusime ühel munakividega sillutatud väljakul (Turu plats — toim. märkus).

Hüppasime autost maha ja läksime polkovnik Petrovi juurde. Ta käskis meil kindlaks teha, kas linnas on veel sakslasi. Samal momendil tuli vastasma ja õuest välja kolm ülestõstetud kätega fritsu. Võtsime nad vangi. Polkovnik Petrov andis veel mõned korraldused ja sõitis edasi. Vangidelt kuulsime, et saksa väed lahkusid linnast poolteist tundi tagasi. Läksime väljakult tänavat pidi üles, parkisime au-

Möödunud meenutades

MÄLESTUSKILDE RAKVERE VABASTAMISEST

to ühe maja õuele ja hakkasime kontrollima, kas majades ei ole saksa sõdureid. Tänav nime ei tea. mäletan aga, et seal oli juuksur, raadioremonditöökooda. Sõidutee oli kaetud munakividega, kõnnitee asfalteeritud. Käisime läbi lähedalolevad majad ja veendusime, et fritse selles linnaosas ei ole. Ei näinud me ka linnaelanikke.

Meie juurde sõitis autoga polgukomandör koos käskjala ja mõne jalaväclasega. Nii sai meid kokku seitseteist inimest. Jätkasime hoonete läbivaatamist. Tulime parajasti koos luuraja Dmitri Odintsoviga ühest ma-

jast välja, kui kajasid automaadilaslud: Jooksime kiiresti peatänavale, kus käis tulevahetus. Kõos teistega avasime tule fašistide pihta, kes, hüpanud välja presendiga kaetud veoautost ja kaheteljelisest haagisest, jooksid kiiresti majade varju ning avasid tule. Tänavalahing oli äge, kuid me ei tahtnud anda sakslastele võimalust linnast väljumiseks. Tulevahetus kandus üle teistele tänavatele. Uhes majas oli umbes 40 sakslast, kes osutasid visa vastupanu. Lahinguga lõime nad majast välja õuele, mis oli piiratud telliskivimüüriaga. Vaenlane oli lõkus ja andis alla.

Hiljem selgus, et autos, mille kinni pidasime, oli üle 60 sakslase. Enne seda aga õnnestus ühel samasugusel autol meist mööduda. Avasime küll tule, kuid masin sõitis edasi. Need vaenlase grupid pidid pidurdama meie vägede kiiret edasilükkumist. Nemand lasksidki sildu õhku. Nad ei lootnud meid Rakveres näha, kuid pidid siiski lahingu vastu võtma. Kuuekümnest sakslasest pääses kaksteist põgenema. Osa sai tulevahetuses surma, ülejäänud võtsime vangid. Meie pool kaotusi ei olnud.

Andsime vangid üle puhkasi-me veidi ja jätkasime teed Tallinna poole.

22 septembril 1944. a. vabastati Tallinn. Sõitsime oma pooleteistonnisel linna tänavatele. Tallinna elanikud tervitasid meid esimestena. Samal ajal aga laadisid sakslased sadamas laevadele oma kraami, valmistudes põgenema.

Hiljem võttis meie polk osa Muhu väina forsseerimisest, Muhu saare ning Sõrve vabastamisest. Sõrve sääres olid vaenlasel tugevad kaitseehitused. Toimusid verised lahingud, kus tegutsesid aktiivselt eesti rahvuslikud väeosad. Murdnud läbi vaenlase vastupanu, puhastasid meie väeosad poolsaare.